

Manažment pacienta s reumatickým ochorením v súvislosti s pandémiou COVID-19

Terapeutický postup u pacientov s reumatickými ochoreniami v období pandémie: Slovenská reumatologická spoločnosť (SReS) už 14.3.2020 na svojej webovej stránke uverejnila „Odporúčanie ako postupovať u pacientov s reumatickými zápalovými chorobami v súvislosti s infekciou koronavírusom (COVID-19)“ a kontinuálne ich inovuje podľa najnovších poznatkov a odporúčaní EULAR (European League Against Rheumatism), ktorej aktívnou súčasťou je aj SReS. Nakoľko veľká časť našich pacientov je imunokompromitovaných (na podklade základného ochorenia, preexistujúcich komorbidít, liečby imunosupresívami vrátane terapie biologikami), právom vznikajú obavy z vyššieho rizika infekcie SARS-CoV-2 so závažným priebehom. Publikované dáta z celosvetového registra COVID-19 Global Rheumatology Alliance v súčasnosti však zatiaľ nepotvrdzujú vyšší výskyt ani horší priebeh ochorenia v tejto skupine pacientov.

Manažment pacientov so zápalovými reumatickými chorobami (ZRCH)

Pacienti so ZRCH sú spravidla liečení liekmi s imunosupresívnym účinkom no túto liečbu bezdôvodne neprerušujú ani neupravujú dávkovanie/interval podávania liečby. Prerušenie liečby by pravdepodobne viedlo k vzplanutiu ochorenia, čo predstavuje zvýšené riziko akejkoľvek infekcie pre pacienta. Ak je pacient liečený intravenózne podávaným bDMARD, v prípade stabilizovaného stavu v remisii je možné predĺženie intervalu podávania lieku, ak to uzná za vhodné indikujúci reumatológ vzhľadom k zníženiu rizika infekcie počas návštevy zdravotníckeho zariadenia.

Pacienti užívajúci *konvenčné syntetické choroby modifikujúce lieky csDMARD* (napr. metotrexát, leflunomid, azatioprín, cyklosporín, hydroxychloroquin) absolvujú pravidelné kontroly bezpečnosti liečby u reumatológa v intervaloch odporúčaných pre danú liečbu. V prípade dobrého zdravotného stavu, nízkej aktivity ochorenia, dobrých laboratórnych bezpečnostných ukazovateľov je možné vzhľadom na vyššie riziko nakazenia sa pri návšteve zdravotníckeho zariadenia posunúť toto kontrolné vyšetrenie podľa rozhodnutia ošetrojúceho reumatológa. V prípade podozrenia na infekciu SARS-CoV-2 alebo pozitívneho PCR testu túto liečbu po konzultácii s reumatológom prerušia

Pacienti liečení *biologickými a cielenými DMARD* (adalimumab, etanercept, golimumab, certolizumab, infliximab, tocilizumab, sarilumab, abatacept, rituximab, baricitinib, tofacitinib) túto liečbu prerušia v prípade akejkoľvek infekcie, vrátane podozrenia/dokázaného SARS-CoV-2. Opätovné zahájenie tejto terapie je možné v prípade SARS-CoV-2 infekcie až po dôkaze absencie infekcie (podľa štandardov odporúčaných hlavným hygienikom – opakovane negatívne PCR) a po adekvátnej rekonvalescencii, ktorej dĺžku určí reumatológ a to na základe klinického stavu pacienta a hlavne aktivity základného ochorenia.

Používanie OOPP zdravotníkmi pracovníkmi v reumatologickej ambulancii

Reumatologické vyšetrenie je klasickým vyšetrením s bežným kontaktom pacienta s lekárom a v niektorých prípadoch rozšírené o ultrazvukové vyšetrenie muskuloskeletálneho aparátu. Invazívnymi výkonmi sú punkcia kĺbu, intraartikulárna instilácia, odber krvi, i.m. podávanie lieku. V súčasnosti neexistuje dôkaz, že by sa dokázala prítomnosť SARS-CoV-2 v synoviálnej

tekutine. Z tohto dôvodu používanie OOPP zdravotníkymi pracovníkmi v reumatologickej ambulancii je v súlade s aktualizovanými odporúčaniami vydanými MZ SR.

Manažment pacientov na reumatologickej ambulancii

Vyšetrenie pacientov bez aktuálneho dôkazu akútnej infekcie SARS-CoV-2

Chronickí pacienti sledovaní v reumatologickej ambulancii

Pacienti so zápalovými reumatickými chorobami sú sledovaní reumatológom v pravidelných intervaloch, ktoré sa líšia podľa typu, aktivity choroby a používanej medikácie (kontrola bezpečnosti liečby). Je potrebné objednať pacienta na presný čas, aby nedošlo ku kumulácii pacientov v čakárni. Nakoľko systémové choroby sa môžu prejaviť aj príznakmi, ako napr. dušnosť, teplota, pacientov s touto symptomatológiou je nutné vyšetřovať ako susp. z COVID-19 a v prípade reálneho podozrenia realizovať ďalšie vyšetřenia na dôkaz patogénu podľa aktuálneho odporúčania hlavného hygienika.

Prvovyšetřenie pacienta na reumatologickej ambulancii

V prípade prvovyšetřenia pacienta pri objednávaní je potrebné dodržať štandardný postup aký platí pre triedenie pacientov pri vstupe do zdravotníckeho zariadenia a v prípade podozrenia na ochorenie SARS-CoV-2 postupovať podľa aktuálnych pokynov hlavného hygienika.

Vyšetřenie pacientov so suspektnou alebo dokázanou infekciou SARS-CoV-2 event. COVID-19

Pacient so suspektnou alebo dokázanou infekciou SARS-CoV-2 event. COVID-19 je umiestnený v karanténe (domáca alebo štátna) alebo je hospitalizovaný na príslušnom oddelení. Pacient v karanténe vo väčšine prípadov nevyžaduje urgentnú a kontaktnú reumatologickú intervenciu a je možné využiť možnosti telemedicíny a reumatológ môže inštruovať pacienta telefonicky o terapeutickej možnosti zvládnutia stavu, event. po realizácii zápisu o telefonickej vizite do dokumentácie môže pacientovi odoslať eRecept

V prípade, že zdravotný stav pacienta nie je možné riešiť telefonicky (flare závažných zápalových systémových ochorení vyžadujúcich hospitalizáciu), pacient bude hospitalizovaný na izolačných lôžkach príslušných interných oddelení a manažovaný nemocničným reumatológom eventuálne ak nie je k dispozícii tak internistom. Ďalší postup čo sa týka prístupu k pacientovi a jeho izolácie závisí od výsledkov testov, ktoré sa robia a aj vyhodnocujú na oddeleniach podľa aktualizovaných nariadení hlavného hygienika.

Vypracoval:

Doc. MUDr. Emóke Šteňová, PhD.

Doc MUDr. Zdenko Killinger, PhD., hlavný odborník MZSR pre reumatológiu